

Gulielmus Ventura, qui scribit, Nonis Julii, post nonam horam certamen initum, & acriter pugnatum. Raimundus paucis post pugnam diebus, noctu, relicto in Burgo præsidio, Valentiam petiit, ubi collectis iis, qui à cæde & captivitate superferant, accersitoque novo præsidio, opem ferre obsessis tentabat, neque prius inde discessit, quam pactione supra mille equites, qui obsidebantur, incolumes dimissi sunt. Cæterum Johannes Pontifex audita clade suorum, quam Raimundus acceperat, continuo milites novos scribi iussit. Significaverat etiam Beltrandus, quo in discrimine res, atque periculo essent, neque nisi majore addito præsidio in fide, & officio amicos, & dedititios contineri posse. Ita brevi equites supra mille Astam veniunt, deinde confestim ad Cardanum transmissi sunt. Instauratis inimicorum viribus, reparatoque Cardani exercitu, extimuit Marcus ne Alexandri ab se deficerent. Obrinuerat Marcus ante Matthæi mortem, prodente Bonifacio, ab aliis eam Alexandriæ partem, quæ trans Tanarum accellitur, novaque inire consilia quidam ferebantur, ita Marcus cum præsidio Padum transfessus (a) se recepit. Offendit consternatam urbem. Jam amici, & plerique (b), ceu destituti, studiosi erant Vicecomitis. Jamque post Patris obitum de exitu fortunarum suarum consultans, fugato ad Padum Cardano, quem jam palam esset, Matthæum defecisse, Galeatius, qui ante dissimulatam Patris mortem publica negotia obibat, nixus mercenariorum militum præsidio, atque etiam juvantibus amicis, cives in concionem vocat, regnumque, quod obrinuerat, sibi tradi deposcit. Conferentam nobiles, quam plebeji: ita de publico consilio perpetuus Urbis Dominus Galeatius creatur. Adventabant inter hæc Oratores, qui sub mortem Matthæi iterum ad Legatum iverant: hos Galeatius ne Ticinum trajicerent vetuit; fluviales enim naves ad trajectum idoneas tolli iussit. Compertum illi erat, Legatos tædio execrationum, & querimonis Populi indignantis se Sacris interdictiones cum Beltrando Legato pepigisse, ut dominium Urbis penes Pontificem esset; ita propius accedere prohibiti, ne suo sermone Populum ab se averterent. Oratores ubi cognoverunt, rerum Galeatium potitum, moesti Novariam redeunt. Jam primores Civium, qui redire in gratiam cum Pontifice in primis optabant, paulo liberius, non in circulis tantum, sed in omni cœtu, atque inter epulas de Galeatio obloqui. Urgebat in primis Lodrisius patruelis: hic palam prædicabat, Galeatio minimè parendum esse. Numquid hic Rex, aut Dominus est, ut ei serviamus contra nutum, & edicta Pontificis? His & talibus querimonis cœpere quidam adversus Galeatium instruere, ut illum Regno, & Urbe ejicerent. Per idem ferme tempus Moguntia (c) Sutor veteramentarius frequenter in Populo idem repetebat, quod biennium ante, ceu furore percitus prædixerat: jam externam Gentem venturam, non ex Italia solum, sed ex Germanis, & Gallis, opera, & jussu Roberti, & Joannis Pontificis. Conquerabatur Populus: Nunquid Servi imperant, nosque spoliant? panem de clybano, & vasa escaria non sine lancea, & clypeo fumetis. Cædes jam juvenum, & seniorum, video, ingens erit, &

nuptiarum, & virginum supra; impuberes captivi fient. Multi occidentur, nec invenietur qui captivos redimat. Non desuere, qui rogarent, unde hæc novisset? Respondebat: admirabilis homo mihi hæc dixit, cujus effigiem explicare nequeo. Sub idem tempus in aere, diversæ facies per nebulas repræsentatæ sunt. Discurrebant velut hominum capita nigra, alba alia, & interim rubea, quorum frontes albâ vittâ illigatæ erant. Astæ præterea, & armatæ cohortes moveri audiebantur; Congressus item & suffurri, scuta moveri & galeæ, gladiorum crepitus, & telorum jactus, tum armorum sonitus. Exterriti prodigiis clamare non cessabant: cladem sibi portendi. Signat Cælum; jamque infimæ fortis homo prædixit: ea vera esse credamus. Inter hæc Beltrandus milites, qui cis Alpes venerant, & eos etiam omnes, qui Romam studebant, Valentiam ad se vocat, rogatque, ut quoscumque possint milites conducant, quando eos debellare necesse sit, qui palam Pontifici, & Roberto Regi adversarentur. Confluxere eò equites, & pedites complures. Inter hæc venit & Vergusius Landus, quem Galeatius Placentiâ submoverat, atque infensissimum habebat, propterea quod Uxori, quæ id temporis speciosissima ferebatur, vim inferre voluisset. Hic à Legato præsidium accepit, protinusque Placentiam versus clam per Apenninum accedit. Aggregantur in itinere ei exules, & qui Vicecomiti inimici erant. Manfredus item Landus, contra quam Galeatio promiserat, cum Vergusio conjurat. Namque Placentiâ cedens, in castrum Sancti Joannis concessit, quasi illud adversus vim & injurias Vergusii defensusus esset. Vergusius nocte concubia propius Urbem accessit; suffoderant mœnia conjurati; ita Urbem ingreditur. Beatrix generosissima & prudentissima Matrona, ubi Urbem ab hoste teneri sensit, continuo Actium filium cum paucis equitibus dimittit, atque ut inquisitorem retardaret, per ædes pecuniam ingentem sparsit, in qua colligenda tardati hostes, spatium Actio fugiendi fecere. Ita adolescens prudentiâ Matris servatus, Fidentiam incolum se recepit. Beatrix etiam in servando filio iram multorum contraxisset; honorificè tamen extra Urbem deducitur. Quibus cognitis Legatus haud cunctatus, Placentiam venit. Excepit eum Populus magno cum honore, cui deditionem faciunt; se & sua omnia Romano Pontifici promittentes. Ita Placentia, excluso Vicecomitis imperio, injus, & potestatem Pontificis Joannis venit. Post traditam Pontifici Placentiam operâ Vergusii, & eorum conjuratione, quibus erat grave Vicecomitis imperium, motus novi in vicinis Urbibus surrexere; namque haud pauci inter populares, discordias, & civilia certamina excitare: Arripiendam occasionem, quæ morte Matthæi præter opinionem, & spem evenisset. Tunc demum licere de inimicis vindictam fumere, neque posthac aliâs unquam datum iri, ut liceat in Popularem statum redire, aut per vim erepta vindicare, simulque illatas injurias ulcisci. Hæc, & talia quædam in vulgus ferentes, rerum novarum alioquin cupidus ad defectionem concitabant. Tunc Galeatius, quos intestinum odium rebellionis suspectos faciebat, monet, & hortatur per literas, ut deposita omni similitate, remissaque irâ, concordet

(a) Deest forte *Mediolanum*.(b) Supplendum *Pontificia Partis*.(c) *Moguntiam*, & *Modiciam* alii dicunt; hodie vulgo *Monza*.